

8. Про основи містобудування : Закон України від 16 листопада 1992 р. № 2780–XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 52. – Ст. 683.
9. Про ліцензування господарської діяльності, пов'язаної зі створенням об'єктів архітектури : постанова Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2007 р. № 1396 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1396-2007-%D0%BF>.
10. Про затвердження Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію України : постанова Кабінету Міністрів України від 9 липня 2014 р. № 294 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/294-2014-%D0%BF>.
11. Про затвердження Порядку віднесення об'єктів будівництва до IV і V категорій складності : постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 2011 р. № 557 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/557-2011-%D0%BF>.
12. Деякі питання ліцензування будівництва об'єктів IV і V категорій складності : постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 256 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/256-2016-%D0%BF>.
13. Про затвердження Положення про ліцензійну комісію Державної архітектурно-будівельної інспекції та її територіальних органів : наказ Мінрегіону від 28 жовтня 2008 р. № 486 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/date_3e/pg_gnwnof.htm.
14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення містобудівної діяльності : Закон України від 17 січня 2017 р. № 1817–VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1817-19/page>.
15. Про архітектурну діяльність : Закон України від 20 травня 1999 р. № 687–XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 31. – Ст. 246.

УДК 342.9

КУРИЛО Т.С.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС НОТАРІУСА ЯК ОСОБЛИВОГО СУБ'ЄКТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ (ЧАСТИНА ПЕРША)

Аналізуються загальні та спеціальні ознаки, що притаманні суб'єктам адміністративної відповідальності, і на цій основі визначаються специфічні риси адміністративно-правового статусу нотаріуса як особливого суб'єкта адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус нотаріуса, державний нотаріус, завідувач державної нотаріальної контори, корупційне правопорушення, корупція, нотаріат, нотаріус, правопорушення, пов'язане з корупцією, приватний нотаріус, суб'єкт вчинення адміністративного правопорушення.

Анализируются общие и специальные признаки, присущие субъектам административной ответственности, и на этой основе определяются специфические особенности административно-правового статуса нотариуса как особого субъекта административной ответственности за правонарушения, связанные с коррупцией.

Ключевые слова: административно-правовой статус нотариуса, государственный нотариус, заведующий государственной нотариальной конторы, коррупционное правонарушение, коррупция, нотариат, нотариус, правонарушение, связанное с коррупцией, частный нотариус, субъект совершения административного правонарушения.

Analyzed are general and special features inherent in the subjects of administrative responsibility and on this basis specific features of the administrative and legal status of the notary as a special subject of administrative responsibility for offenses related to corruption are determined.

Key words: *administrative and legal status of notary, state notary, head of state notary office, corruption offense, corruption, notary, notary, corruption offense, private notary, subject of administrative offense.*

Вступ. «Суб'єкт вчинення адміністративного правопорушення» – це суто теоретичне поняття, оскільки чинний Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) на відміну, наприклад, від Кримінального кодексу України (далі – ККУ), не дає йому офіційного визначення. Традиційно суб'єкт вчинення адміністративного правопорушення науковці розуміють як «фізичну осудну особу, яка вчинила діяння, за яке законом передбачено адміністративну відповідальність» [1, с. 416], або «осудну особу, яка досягла певного віку і вчинила описаний у законі склад адміністративного проступку» [2]. Водночас у сучасній юридичній літературі обґрунтовуються дещо ширші визначення. Зокрема, суб'єктом адміністративного правопорушення визнаються «деліктоздатні фізичні та юридичні особи, що скоїли ті чи інші адміністративні правопорушення» [3, с. 149; 4, с. 40]. Таке «розширене» трактування, на нашу думку, є більш обґрунтованим і таким, що враховує сучасні тенденції розвитку адміністративно-деліктозного законодавства.

Про суб'єктів вчинення адміністративних правопорушень згадується в багатьох нормах КУпАП, а примітки до деяких статей Особливої частини навіть спеціально присвячені їх характеристичі. Детальний аналіз положень адміністративно-деліктозного законодавства дозволяє науковцям виділяти дві групи ознак, що характеризують індивідуального суб'єкта: загальні та спеціальні [2]. Загальні ознаки притаманні всім без винятку суб'єктам адміністративного правопорушення. Зокрема, це деліктоздатність, а також досягнення певного віку (для фізичних осіб). Спеціальні ознаки визначають особливості адміністративно-правового статусу деяких суб'єктів, наявність у них додаткових характеристик, які впливають на кваліфікацію протиправного діяння та забезпечують справедливу правову оцінку їх протиправних дій. До таких ознак можна віднести наявність особливого правового статусу, специфіку трудової діяльності чи виконуваних службових обов'язків, вчинення протиправних дій у минулому тощо.

З огляду на наявність чи відсутність у суб'єктів спеціальних ознак, вони поділяються на дві групи: загальні та спеціальні. Такий поділ суб'єктів вчинення адміністративних правопорушень має особливе значення для нашого дослідження і дозволяє зробити декілька важливих практичних висновків.

По-перше, суб'єктами всіх без винятку адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, є виключно спеціальні суб'єкти.

По-друге, перелік спеціальних суб'єктів для даної категорії адміністративних правопорушень не є сталим і залежить від характеру та специфіки конкретного проступку.

По-третє, нотаріуси через свій особливий адміністративно-правовий статус належать до спеціальних суб'єктів адміністративної відповідальності.

По-четверте, у зв'язку з особливим характером виконуваних нотаріусами функцій вони несуть «обмежену» адміністративну відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією. Тобто можуть бути суб'єктами не всіх, а лише деяких адміністративних проступків, які передбачені гл. 13-А КУпАП.

По-п'яте, відмінності в адміністративно-правовому статусі державних, приватних нотаріусів, а також завідувачів державних нотаріальних контор обумовлюють різний обсяг їхньої адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією.

Наведені вище висновки мають важливе теоретичне та практичне значення. Вони визначають зміст і спрямованість нашого подальшого дослідження і будуть покладені в основу характеристики адміністративно-правового статусу нотаріуса як особливого суб'єкта адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією.

Результати дослідження. Спершу варто наголосити на тому, що *суб'єктами всіх без винятку адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, є виключно спеціальні суб'єкти*. Такий висновок випливає з порівняльного аналізу змісту гл. 13-А КУпАП і загальних положень антикорупційного законодавства. Так, аналізована глава КУпАП має назву «Адміні-

стративні правопорушення, пов'язані з корупцією» [5]. У свою чергу, ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» правопорушення, пов'язане з корупцією, пропонує розуміти як «діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність» (виділено нами – Т. К.) [6].

Дослівне тлумачення наведених вище законодавчих положень дозволяє зробити декілька висновків.

По-перше, правопорушення (зокрема й адміністративні), пов'язані з корупцією, можуть бути вчинені лише окремими категоріями суб'єктів, вичерпний перелік яких закріплено в ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції». Водночас залежно від характеру виконуваних функцій, а отже, від рівня ймовірної корумпованості, законодавець розділяє їх на п'ять груп:

- 1) особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 2) особи, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 3) особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків в юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією;
- 4) кандидати на деякі виборні посади, зареєстровані встановленим порядком;
- 5) деякі категорії фізичних осіб [6].

Що стосується нотаріусів, то законодавець відніс їх до другої групи суб'єктів, а саме до осіб, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але які надають публічні послуги (п. «б» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону). Загалом, такий підхід відповідає сучасному уявленню про роль і призначення нотаріусів в публічному управлінні: вони посвідчують права, а також факти, що мають юридичне значення, вчиняють інші нотаріальні дії, передбачені Законом, з метою надання їм юридичної вірогідності [7]. Отже, нотаріуси завжди діють від імені держави, однак безпосередньо функції держави не виконують.

По-друге, гл. 13-А КУпАП встановлює адміністративну відповідальність за порушення окремими категоріями осіб встановлених для них Законом України «Про запобігання корупції» вимог, заборон і обмежень. Оскільки жоден інший законодавчий акт, окрім Закону України «Про запобігання корупції», не містить визначення корупційного правопорушення, є всі підстави стверджувати, що адміністративна відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією, може наставати за порушення вимог, заборон і обмежень, встановлених виключно цим Законом.

Водночас таке твердження не відповідає змісту гл. 13-А КУпАП. Так, 3 листопада 2015 р. зазначену главу було доповнено ст. 172–9–1, яка передбачає адміністративну відповідальність за порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних із маніпулюванням офіційним спортивним змаганням [8]. Згідно із приміткою, суб'єктом правопорушення в цій статті є особи, перелік яких міститься в ч. 2 ст. 17 Закону України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» [8].

Дослівний аналіз наведених вище законодавчих положень свідчить про неузгодженість викладених у них підходів до розуміння корупційного правопорушення. З метою усунення зазначеного недоліку необхідно внести деякі уточнюючі зміни до визначення поняття «правопорушення, пов'язане з корупцією», яке закріплене в ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції». Зокрема, його необхідно визначити як «діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом, а також іншими законодавчими актами у сфері запобігання корупції, вимоги, заборони та обмеження <...>» і далі по тексту.

Реалізація запропонованих змін, на нашу думку, дозволить уніфікувати матеріальні та процесуальні норми антикорупційного законодавства, а також усунути наявні суперечності та неточності.

Наступний важливий аспект, на якому варто наголосити: **перелік спеціальних суб'єктів вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, не є сталим і залежить від характеру та специфіки конкретного проступку**. Так, у примітці практично до кожної статті, яка міститься в гл. 13-А КУпАП (або безпосередньо в диспозиції статті), чітко окреслюється коло осіб, які можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності за вчи-

нення того чи іншого проступку. Водночас законодавець використовує відсильний спосіб викладення відповідних норм, кожного разу вказуючи в примітці конкретні положення Закону України «Про запобігання корупції»:

– За порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172–4 КУпАП) до адміністративної відповідальності можуть бути притягнуті особи, зазначені у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону, за винятком депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі), присяжних.

– За порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (ст. 172–5), а також за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172–7 КУпАП) до адміністративної відповідальності можуть бути притягнуті особи, зазначені у п. п. 1, 2 ч. 1 ст. 3 Закону.

– За порушення вимог фінансового контролю (ст. 172–6 КУпАП) до адміністративної відповідальності можуть бути притягнуті особи, які відповідно до ч. 1 та ч. 2 ст. 45 Закону зобов'язані подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

– За незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (ст. 172–8 КУпАП), до адміністративної відповідальності можуть бути притягнуті особи, зазначені у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону.

– За невжиття заходів щодо протидії корупції (ст. 172–9 КУпАП) до адміністративної відповідальності можуть бути притягнуті посадові чи службові особи органу державної влади, посадові особи місцевого самоврядування, юридичної особи, їх структурних підрозділів, які виявили корупційне правопорушення.

З аналізу наведеного переліку видно, що законодавець наділяє осіб, на яких поширюються антикорупційні обмеження, різним обсягом адміністративної деліктоздатності, що залежить від їхнього адміністративно-правового статусу, посади, виконуваних функцій і низки чинників. Тому об'єктивно неможливо сформулювати й офіційно закріпити в КУпАП єдиний перелік суб'єктів для всіх категорій адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією.

Нотаріуси, у зв'язку зі специфікою адміністративно-правового статусу, теж належать до категорії суб'єктів, які несуть обмежену адміністративну відповідальність за порушення антикорупційного законодавства, тобто можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності лише за деякі правопорушення, пов'язані з корупцією.

Більш детально про обсяг і межі адміністративної деліктоздатності нотаріусів за порушення антикорупційного законодавства йдеться в другій частині даної наукової статті. Наразі пропонуємо зупинитися на дослідженні особливостей **адміністративно-правового статусу нотаріусів як спеціальних суб'єктів адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією.**

Характеристика адміністративно-правового статусу нотаріуса як особливого суб'єкта адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, вимагає, насамперед, з'ясування сутності та змісту такого поняття, як «нотаріус». Одразу ж зауважимо, що сьогодні дане поняття має чітко визначене офіційне законодавче закріплення. Так, згідно з ч. 1 ст. 3 Закону України «Про нотаріат», нотаріус – це уповноважена державою фізична особа, яка здійснює нотаріальну діяльність у державній нотаріальній конторі, державному нотаріальному архіві або незалежну професійну нотаріальну діяльність, зокрема й посвідчує права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняє інші нотаріальні дії, передбачені законом, з метою надання їм юридичної вірогідності.

Дослівний аналіз цього визначення в його взаємозв'язку з іншими положеннями Закону, а також міжнародними нормативно-правовими актами, дозволяє зробити кілька важливих висновків щодо специфіки адміністративно-правового статусу нотаріуса як суб'єкта адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією.

По-перше, *нотаріус є «носієм» публічної влади, учасником публічних правовідносин.* На підтвердження публічно-правового характеру нотаріальної діяльності можна навести низку аргументів:

– основним завданням нотаріату як одного з фундаментальних інститутів громадянського суспільства є охорона та захист закріплених у Конституції України та чинному законодавстві прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб. Це завдання нотаріуси виконують шляхом вчинення від імені держави нотаріальних дій;

– на відміну від більшості правоохоронних органів, зокрема й таких, як суд, прокуратура, поліція тощо, нотаріат виконує покладену на нього функцію правового захисту на засадах безспірності. Як справедливо зауважують деякі науковці, нотаріат «сприяє і допомагає державі, попереджуючи спори вже на стадії домовленості щодо умов правочину, тим самим профілактично зменшуючи кількість цивільно-правових спорів» [9, с. 241];

– оскільки нотаріат виконує функції, які були передані йому державою, об'єктом державного регулювання охоплюються найбільш важливі питання організації та діяльності нотаріату, зокрема: умови допуску громадян до здійснення нотаріальної діяльності, порядок зупинення і припинення приватної нотаріальної діяльності, анулювання свідоцтва про право на нотаріальну діяльність, здійснення контролю за організацією нотаріату, визначення органів і осіб, які вчиняють нотаріальні дії, визначення ставок державного мита, яке справляється державними нотаріусами, встановлення переліку додаткових послуг правового і технічного характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, та встановлення розмірів плати за їх надання державними нотаріусами, встановлення правил професійної етики нотаріусів тощо;

– державним регулюванням охоплюється також питання визначення меж нотаріальних округів і граничної чисельності нотаріусів у них. Необхідність у квотуванні нотаріальної діяльності (обмеження кількості нотаріусів) пояснюється, передусім, публічним характером функцій, виконання яких покладається на нотаріусів, а також об'єктивно необхідною умовою дотримання прав і охоронюваних законом інтересів осіб, які звертаються до них. Вчинення нотаріусом нотаріальних дій за межами визначеного округу розцінюється як порушення порядку вчинення нотаріальних дій і призводить до визнання їх недійсними;

– взаємовідносини нотаріуса та зацікавленої особи мають не договірну, а публічну основу. Саме у зв'язку з публічним характером функцій, покладених на нотаріат, вчинення нотаріальних дій законодавцем віднесено не до прав, а до обов'язків нотаріуса. Тобто він не вправі відмовити зацікавленій особі у вчиненні нотаріальних дій, якщо наявні всі передбачені законом підстави для їх здійснення [10, с. 86]. Ч. 1 ст. 5 Закону України «Про нотаріат» зобов'язує нотаріуса відмовити у вчиненні нотаріальної дії лише в разі її невідповідності законодавству України або міжнародним договорам [7];

– з огляду на публічний характер нотаріальної діяльності держава гарантує доказове значення нотаріально засвідчених документів. Такі документи мають подвійну презумпцію законності та достовірності, а тому можуть бути спростовані лише у виняткових випадках судовим порядком. Тобто порівняно із правочинами, які вчинені в простій письмовій формі, нотаріально посвідчена форма є додатковою гарантією забезпечення правомірної поведінки всіх учасників цивільних правовідносин.

По-друге, *нотаріус є представником держави і діє від її імені*. Таке розуміння правового статусу нотаріуса обумовлене державно-владним характером нотаріальної діяльності і свідчить про його подвійну правову природу.

З одного боку, нотаріус здійснює свої функції на підставі виконання делегованих державою повноважень. Тобто держава уповноважує нотаріуса (як державного, так і приватного) на здійснення нотаріальної діяльності [11, с. 115], тим самим надаючи йому статусу представника держави у відповідній сфері суспільних відносин. Такий підхід цілком відповідає базовим принципам латинського нотаріату, ухваленим Міжнародним союзом латинського нотаріату (далі – МСЛН): «нотаріус діє від імені держави, але підкоряється лише закону»; «функція нотаріату – державне служіння, яке нотаріус здійснює незалежним чином, не входячи в ієрархію державних службовців чи службовців громадських організацій» [12]. Крім того, такий підхід дозволяє забезпечити комплектування нотаріального корпусу компетентними, висококваліфікованими фахівцями в галузі права, що є додатковою гарантією забезпечення законності та достовірності нотаріальних актів.

З другого боку, держава наділена обмеженим обсягом повноважень у сфері здійснення державного регулювання нотаріальної діяльності. Так, нотаріус отримує право на вчинення нотаріальних дій на умовах і порядком, які визначені законодавством, і на підставі дозволу, виданого від імені держави. Однак конкретні нотаріальні дії він вчиняє від власного імені, а отже, несе за них повну відповідальність. Саме такий підхід до відповідальності нотаріуса був закріплений у постанові Суду Європейського Союзу (далі – ЄС) ще 1987 р., де наголошувалося на тому, що «нотаріуси не перебувають у будь-якій ієрархічній підпорядкованості стосовно органів державної влади і не є частиною системи державного управління. Вони здійснюють професійну діяльність за свій власний рахунок і під свою власну відповідальність» [13]. Аналогічний підхід відображе-

но в базових принципах латинського нотаріату, ухвалених МСЛН: «нотаріус несе повну майнову відповідальність за професійні помилки»; «якщо нотаріус, виконуючи свої обов'язки, у результаті недбалості або несумлінності заподіяв шкоду особі, яка звернулася по його послуги, то він зобов'язаний відшкодувати її зазначеній особі» [12].

Водночас варто зауважити, що не всі науковці підтримують доцільність встановлення такого правового зв'язку нотаріуса з державою. Так, наприклад, С.Я. Фурса свого часу негативно висловлювалась щодо надання нотаріусам права діяти від імені держави, оскільки, на її думку, це призведе до фактичного зрівняння їхнього статусу зі статусом судді, тоді як вони виконують різні функції та повноваження. Нотаріальні документи не варто прирівнювати до рішень суду, оскільки інакше в разі порушення нотаріусом прав громадян – позов може бути звернений до держави [14, с. 16]. Таку позицію підтримує також О.У. Палієнко, який зазначає, що немає потреби піднімати статус нотаріуса до положення «державного», а цілком достатньо обмежитися «публічним» [15, с. 355]. Однак автор не уточнює, які саме критерії він вкладає в цю категорію і не пояснює її зміст.

На нашу думку, під час визначення ступеня взаємозв'язку держави та нотаріуса необхідно виходити, насамперед, з того, що нотаріальна діяльність спрямована на виконання функцій держави. Отже, нотаріус вчиняє нотаріальні дії від імені Української держави, тобто є публічним функціонером (а не державним урядовцем). Держава, своєю чергою, гарантує законність і достовірність нотаріальних актів, а також створює всі умови для відшкодування збитків, заподіяних особі внаслідок неправомірних дій нотаріуса (бере на себе зобов'язання компенсувати шкоду, заподіяну особі внаслідок незаконних або недбалих дій державного нотаріуса, а також забезпечує дотримання умов про загальнообов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса).

По-третє, *нотаріус є представником «вільної професії»*. Найбільш чітко дана ознака адміністративно-правового статусу нотаріуса сформульована в постанові Суду ЄС 1987 р., де зазначається, що «нотаріуси <...> вільно організують умови своєї роботи в межах, встановлених законом, і отримують за це доходи» [13]. Як свідчить аналіз чинного законодавства, сьогодні вітчизняний інститут нотаріату не повною мірою відповідає таким вимогам.

По-перше, нотаріальна діяльність здійснюється на постійній професійній основі висококваліфікованими спеціалістами, які мають достатні знання і навички та пройшли спеціальну процедуру відбору. Водночас право на здійснення нотаріальної діяльності делегується нотаріусам від імені держави.

По-друге, нотаріуси не належать до жодної з гілок влади, або, принаймні, не є в класичному розумінні складниками системи органів державної влади. У даному аспекті варто погодитися з думкою тих науковців, які розглядають нотаріат як інститут, що діє безпосередньо і незалежно в межах громадянського суспільства [16, с. 74]. Водночас безпосередній контроль за організацією нотаріату і здійсненням нотаріальної діяльності покладається на органи виконавчої влади, а саме – на Мінюст України, Головні управління юстиції Мінюсту в Автономній Республіці Крим, головні управління юстиції в областях, містах Києві та Севастополі.

По-третє, нотаріуси незалежні в здійсненні своєї діяльності. Держава не має права втручатися у сферу їхньої професійної компетенції. Водночас держава контролює дотримання нотаріусами порядку вчинення нотаріальних дій і виконання правил нотаріального діловодства.

По-четверте, нотаріуси діють на основі принципів безсторонності, самофінансування й особистої відповідальності за надані нотаріальні послуги. Водночас держава гарантує компенсацію шкоди, заподіяної особі внаслідок незаконних або недбалих дій державного нотаріуса, а також створює умови для відшкодування таких збитків приватним нотаріусом.

Висновки. Узагальнюючи вищезазначене, можна зробити такий проміжний висновок: в адміністративно-деліктному законодавстві нотаріусів, насамперед, необхідно розглядати як представників держави й учасників публічних правовідносин. Особливий характер взаємозв'язку нотаріусів із державою, а також специфіка виконуваних ними функцій впливають на характеристику їхнього правового статусу як спеціальних суб'єктів адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією.

У наступній частині статті ми більш детально розглянемо обсяг адміністративної деліктоздатності нотаріусів як спеціальних суб'єктів відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України : словник термінів / Д.С. Андрєєва, А.В. Басов, Ю.Ю. Басова, В.М. Бевзенко та ін. ; за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова ; Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т». – К. : Ін Юре, 2014. – 520 с.
2. Административное право Украины : [учебник для студентов высш. учеб. заведений юрид. спец.] / Ю.П. Битяк, В.В. Богущкий, В.Н. Гарашук и др. ; под ред. Ю.П. Битяка. – Харьков : Право, 2003. – 351 с.
3. Ведерніков Ю.А. Адміністративне право : [навч. посіб.] / Ю.А. Ведерніков, В.К. Шкарупа. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 336 с.
4. Гончарук С.Т. Адміністративна відповідальність за законодавством України : адміністративно-юрисдикційні повноваження органів внутрішніх справ : [навч. посіб.] / С.Т. Гончарук. – К. : Українська академія внутрішніх справ МВС України, 1995. – 78 с.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073–Х.
6. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700–VII.
7. Про нотаріат : Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425–XII.
8. Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань : Закон України від 3 листопада 2015 р. № 743–VIII.
9. Цуканов С.С. Роль нотариата в обеспечении прав и законных интересов граждан и предпринимателей в Российской Федерации / С.С. Цуканов // Евразийский юридический журнал. – 2010. – № 21. – С. 118–121.
10. Желіховська Ю.В. Нотаріус як особливий суб'єкт відносин щодо охорони цивільних прав та охоронюваних законом інтересів у цивільному праві / Ю.В. Желіховська // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. – № 7. – С. 84–90.
11. Коротюк О.В. Кримінально-правова характеристика нотаріуса як спеціального суб'єкта злочину / О.В. Коротюк // Вісник Академії адвокатури України. – 2012. – № 2(24). – С. 114–118.
12. Базові принципи латинського нотаріату, затверджені 18 січня 1986 р. Бюро при Комісії з міжнародного співробітництва МСЛН та Постійною Радою в Гаазі 13, 14 і 15 березня 1986 р.
13. Посібник з європейського права [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-handbook-data-protection-ukr.pdf>.
14. Фурса С.Я. Теоретичні основи нотаріального процесу в Україні : автореф. дис. ... д. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право; цивільний процес; сімейне право та міжнародне приватне право» / С.Я. Фурса ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К., 2003. – 40 с.
15. Палієнко У.О. Адміністративно-правовий статус нотаріуса в Україні / У.О. Палієнко // Форум права. – 2010. – № 2. – С. 355–358 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-2/10puonvu.pdf>.
16. Абашидзе А.Х., Дударев А. В. Роль и содержание деятельности Международного союза латинского нотариата в современных условиях // Государство и право. – 2001. – № 1. – С. 82–85.